

brezobzirnostjo, tako odkrito pokazal svoje napake in zmote, boje in nazore, hrepenenje in želje, da bi njegov najhujši sovražnik ne mogel govoriti v njem slabše (prim. na pr. „Izpoved blaznika“, prevod v let. „Napreju.“)

Brezobzirno odkrivanje resnice je tedaj Strindbergova objektivna stran; glede žensk je morebiti tudi subjektivna, ker je imel v svojih treh zakonih žalostne osebne izkušnje z ženami. Naziranje, da je Strindberg „sovražnik žensk“, je vodilo pri predstavah „Smrtni ples“ in „Vampir“ marsikoga do vprašanja: „Kdo je vampir? Ona ali on?“ Ako pa upoštevamo Strindbergovo objektivnost, se moramo pravzaprav vprašati le: „Kaj je vampir?“ Osebe Alice in Edgar in Kurt, v drugem delu v „Vampirju“ tudi Judita in Alan so namreč le figure, ki izražajo idejo. Po tem prevdarku pa spoznamo, da je „smrtni ples“ življenje samo, kakor je tudi „vampir“ življenje samo, (oziroma zakonsko življenje. Tisto „proketo življenje 25 let“, ki ima človeka „enkrat spodaj, enkrat zgoraj“, je to. Življenje, životarenje dveh zakoncev, boj za vsakdanjo skorjo kruha, obenem pa udajanje svoji senzitivnosti in strasti rodi tak življenski pekel in tako vzgojo, kakor nam jo kaže Strindberg v teh dveh dramah. Očiščenje, odpuščanje sledi šele po smrti, sovraštvo mine šele tedaj, ko so vezi življenja, tega „smrtnega plesa“ raztrgane, ko je „vampir“ nezmožen, da izse-sava dušo in telo.

To, rečemo lahko, da je glavna ideja iger samih, ki vsebuje razentega še razna Strindbergova filozofska naziranja o posmrtnem življenju, o eksistenci Boga, o mistični moči pogovora z njim.

Da pa more pokazati to idejo v vsej svoji nagoti, Strindberg v pretirani realitiki ustvari zlasti osebi Alice in Edgarja; prvo kot strastno ženo, osleparjeno od življenja, drugega sicer kot pogumnega in krepkega, časih tudi brezobzirnega, a zaradi življenja, ki mu je že v mladosti vampirsko izsesovalo moči, ne dovolj doslednega. Tragika je v njunem 25 letnem skupnem „smrtnem plesu“; tragika v tem, da je njuno skupno življenje vampir za oba, da sta oba le vodji tega vampirja. Kurt stoji skraja izven njune borbe; a vzlic svoji življenski osvoboditvi postane tudi sam žrtev tega vampirstva, tudi njemu postane „dobro, kar je bilo prej slabo, in slabo, kar je bilo prej dobro“, kakor hitro se preveč približa tej ali oni stranki: Alice ga izsesava duševno, Edgar pa telesno-gmotno. Judita in Alan nastopita skupno pot „smrtnega plesa.“ Pri obeh duševnih parih pa ima poljub na nogo žene še svoj simbolični pomen, ki ga je izrazil Strindberg na drugem mestu z besedami: „(Nesrečni zakon) to pride odtod, da je mož pozabil prvo zapoved in je ženo napravil za svojega boga.“ To je religija človeka, ki daje v najem. (Knjiga ljubezni).

Vzlic njegovi realitiki moramo Strindberga vedno umevati s simboliškega stališča, realitika mu je le sredstvo. A v tej realistični odkritosti, ki skriva globoko mistiko, je njegova veličina.

Strindbergov „Smrtni ples“ in „Vampir“ sta, dasi idejno enotna, v svoji izvršitvi dokaj različna. Pozna se jima, da je drugi ustvarjen po prvem kot njegovo nadaljevanje, in potem ko je položil v prvo Strindberg več idejne sile, pa manj zrazit tehnike, ko je v „Vampirju“ ta bolj izvedena, idejna sila pa ni podčrtana tako krepko.

V teh dveh igrach so nam mariborski igralci s svojim 5. in 6. gostovanjem let. sezone podali izredni užitek. Dobro znamenje za ptujsko gledališko publiko je, da je bilo gledališče obakrat polno — znamenje, da se temu občinstvu lahko nudijo v modernih dramah izraženi najtežji problemi in se jih ne naveliča.

Ravnatelj Nučič vobče ljubi moderno; dokaz dosedanji repertoar, ako odštejemo „Španska muha“, Iv. Cankar „Kralj na Betajnovi“, Schönherrjeva „Zemlja“ in sedaj Strindberg. Tupatam se sicer čujejo glasovi po čem „lažjem“, a ta repertoar nam že

poskrbi ruska družba „chat noir.“ Zato nam ne bo presedal ne Iv. Cankar ne Strindberg, in če se ravnateljstvo odloči za g. Hauptmanna ali Sudermanna, za Ibsena ali Bjorsona, tudi ne. Vmes med „težkim“ pa bi radi spoznali tudi slovenske in jugoslovanske novitete in dobrine.

O proizvodbi Strindberga, ki pač zahteva prvovrstnih moči, nam ne preostaja dosti besed; občo kritiko je izreklo že občinstvo samo s svojim skromnim priznanjem igralcem. Kot slučajni poročevalec bi le omenil, da ima g. Železnik vse predpogoje, da postane ljubljenec tukajšnjega občinstva. G. Nučič je bil tudi v vlogi Edgarja preudarni, vedno korektni rutiniran igralec, ki mu ne spodrsne nikjer v dozdej prikazanih vlogah, g. Skrbinška pa smo po treh njegovih nastopih spoznali za umetnika, ki zasleduje v svoji igri smoter ustvarjanja (njegovo afektuoznost tupatam stavimo na rovaš njegove osebnosti.) Ga. Bukšegova je bila po svojih igralskih sposobnostih brezhipna, gđc. Podgorska v Strindbergu brez primere s prejšnjimi svojimi nastopi. Sposobnosti, zmožne dobrega razvoja, je pokazal gosp. Mikuletič kot poročnik. P. Flerè.

Gospodarstvo.

Združenje vinogradnikov Jugoslavije. Dne 4. decembra t. l. so se zbrali na poziv Vinarskega in sadjarskega odseka Maribor Slov. kmetijske družbe, zaupniki vinogradov iz cele Jugoslavije v Zagrebu, da se posvetujejo o združenju vseh vinogradnikov v močno organizacijo v svrhu zaščite celokupnega vinarstva. Nujna potreba organizacije se je od vseh strani povdarjala ter se je naposled sklenilo ustanoviti čimpreje »Zvezo vinogradnikov Jugoslavije.« Da bo ta zveza lažje in smotrenije delovala, se je sklenilo razcepiti jo v pokrajinske oddelke (Pokrajinske zveze vinogradnikov), katere tvorijo Krajevna ali Okoliška vinarska društva, ki bodo podlaga celi organizaciji. Zgradba organizacije bo sledeča: V vinarskem okolišu, čigar gospodarski interesi stremijo proti eni gotovi točki (na pr. v vsakom okolišu današnjih kmetijskih podružnic, ki se nahajajo v vinorodnih okrajih) se ustanovi krajevno vinarsko društvo. Vsa krajevna vinarska društva ene pokrajine (n. pr. Slovenije) tvorijo pokrajinsko zvezo vinogradnikov in vse pokrajinske zveze vkup, centralno zvezo vinogradnikov. Okoliška (krajevna) vinarska društva upravljajo (vodijo) od članov izvoljeni odbori: pokrajinske zveze, pokrajinski odbori, ki obstojijo iz delegatov krajevnih vinarskih društev: centralno zvezo pa centralni odbor, ki obstoji iz delegatov pokrajinskih zvez vinogradnikov. Na ta način je zasiguran vpliv in sodelovanje vsakega posameznega vinarskega društva v pokrajinski in centralni zvezi v vseh važnih vprašanjih vinogradništva. Zveza bo tudi izdala svoje strokovno glasilo, pod imenom „Jugoslovanski vinogradar“, ki bo prinašal članke v vseh treh narečjih našega troimenega naroda. V pripravljalni odbor za ustanovitev te organizacije, ozir. za izradbo pravil so bili izvoljeni kot zastopniki Slovenije gg. Anton Puklavec, vin. ravnatelj v Mariboru, kot predsednik in Bohuslav Skalicky, višji vin. nadzornik v Novem mestu kot glavni tajnik odbora. Nadalje so bili izvoljeni kot tajniki v pripravljalni odbor: dva zastopnika za Hrvatsko in Slavonijo in po en zastopnik za Srbijo, Hercegovino in Dalmacijo. Pripravljalnemu odboru so se dale smernice za sestavo pravil. Kak hitro bodo pravila izgotovljena, po oblasti odobrena in razmnožena, se bo to naznanilo po časnikih in takoj počelo z ustanovitvo krajevnih vinarskih društev. P. n. kmetijske podružnice se že sedaj naprošajo, da sondirajo v svojem območju in delajo propogando za ustanovitev okoliških vinarskih društev. Članarina bo znašala na leto kakih 20. K. Naročila na pravila sprejema proti naknadni povrnitvi stroškov vin. ravnatelj A. Puklavec v Mariboru. V očigled dejstvu, da se bo že

v najkrajšem času začelo s pogajanjmi o sklepu trgovinskih pogodb, bi bilo želeti, da bi bila ta organizacija čimpreje izvršena in nam na ta način dana možnost vplivati na potek pogajanj v našem interesu. Doseči prosti izvoz vina in preprečiti uvoz tujih vin (posebno italijanskega in madžarskega) mora biti prvo delo nameravane organizacije, ker od teh dveh faktorjev je sploh odvisen obstoj našega vinarstva.

Nakup plemenskih ovac. Osrednja vlada je dovolila izvoz 2000 ovac jezersko-solčavske pasme proti garanciji uvoza plemenske goveje živine v enaki vrednosti. Ovcerejci se s tem opozarjajo, da nakupuje (oziroma nadaljuje nakup) prihodnje dni posebna komisija te ovce, in sicer zdravo plemensko blago v starosti do tretjega leta, ovce tudi z jagnjetom; ena tretjina naj bodo mrkači (ovni). Cena se bo sukala okoli 12 kron za kg žive teže, za izvrstno blago nekaj višje. Za enkrat se namerava izvesti nakup v Jezerski in Kokrski dolini od dne 9. do dne 11. decembra in v gornji Savinski dolini v tednu od dne 13. do 18. decembra. Nakup se bo vršil le v takih krajih, kjer se lahko računa na 100 komadov. Želi se nakupovati od rejcev, ne od prekupcev. Prijave in informacije pri poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani.

Pozor na poldinarske novčаницe. V Zagrebu so prišli na sled ponarejenim poldinarskim novčanicam, ki so bledeje barve ter se na njih na eni strani odtisk slabo pozna.

Zaplenjeni tisočaki s ponarejenimi znamkami se vrnejo lastnikom, da svobodno z njimi razpolagajo. Zamenjali pa se ne bodo.

Plačevanje davka na vojne dobičke za leta 1914. do 1917. se je dovolilo v treh obrokih. Prvi obrok v znesku 50 odstotkov se mora plačati tekom 30 dni po vročitvi plačilnega naloga, drugi obrok v znesku 25 odstotkov v nastopnih dveh mesecih in tretji obrok zopet v znesku 25 odstotkov v nadaljnih dveh mesecih.

Izvoz jagnjet iz Jugoslavije je gospodarski odbor ministrstva prepovedal.

Cene živini naraščajo. Ker je izvoz mesa iz Jugoslavije v Avstrijo dovoljen preko Maribora, so se začele cene živini dvigati. V Slavoniji plačujejo že po 20 K za kg žive teže. Iz Maribora se marsikateri dan izvozi do 80 vagonov mesa v Avstrijo, kjer se plačuje kilogram po 42 naših kron. Kdo dobi glavni dobiček?

Dopisi.

V kavarni „BALKAN“, Ptuj vsak večer KONCERT.

Čez 35 časopisov vsake vrste p. n. občinstvu na razpolago.

JANKO VUČAK
kavarnar.

Dečja stanica v Ptuj (otroški vrtec) priredi dne 19. t. m. ob pol 5. uri popoldne v Narodnem domu božičnico. Na vspredu so deklamacije, igra „Božična povest“, nastop božičnega moža in nato obdarovanje otrok. Vodstvo dečje stanice v Ptuj.

Malanedelja. Tu je umrla v noči od 8. na 9. tm. gospa Ana Kukovec, stara 69 let, ki je živela že delj časa pri svoji hčerki, tukajšnji trgovki Jožefa por. Prejac. Pokojnica je bila mati ministra dr. V. Kukovca. Že delj časa je bolehala. Naj počiva v miru!

Ptuj. Deželna vlada v Ljubljani je dovolila zvišanje mostnine na dravskem mostu v Borlu.

Iz Središča. Presenetilo nas je poročilo, kako je Ptuj praznoval državni praznik 1. december. Tudi naš napredni trg je pokazal, da pojmuje pomen tega našega največjega praznika. Po maši, katere se je udeležil občinski odbor, Sokol z godbo, požarna bramba